

Avalik teadaanne nr 01/62
Koheseks avaldamiseks
27. juuni 2001

Rahvusvaheline Valuutafond
700 19th Street, NW
Washington, D.C. 20431 USA

Lõppesid konsultatsioonid IV artikli alusel Rahvusvahelise Valuutafondi ja Eesti Vabariigi vahel

27. juunil 2001 lõppesid konsultatsioonid IV artikli alusel Rahvusvahelise Valuutafondi (RVF) ja Eesti Vabariigi vahel. (1)

RVFi põhikirja IV artikli alusel korraldab RVF igal aastal konsultatsioone oma liikmetega. Ekspertide missioon külastab riiki, kogub majandus- ja finantsandmeid ning arutab koos vastava riigi ametnikega majanduspoliitikat ja arenguid. Kogutud info põhjal koostab missioon raporti, mis on aluseks aruteludele juhatuses. Arutelude alusel koostab peadirektor, kes on ühtlasi juhatuse esimees, kokkuvõtte tegevdirektorite seisukohtadest ning see dokument edastatakse asjaomase riigi ametivõimudele. Käesolevas avalikus teates on kokkuvõtvalt esitatud juhatuse seisukohad, mis formuleeriti 27. juunil 2001 toimunud ja missiooni raporti alusel läbiviidud arutelude käigus.

TAUSTINFO

Eesti on jätkuvalt siirderiikide esirinnas. Konservatiivse makromajanduspoliitika ja jõuliste struktuurireformide tulemusel on üleminek turumajandusele peaaegu täielik ja saavutatud on stabiilne majanduskasv. Reformiprotsessi nurgakivideks olid valuutakomitee põhimõtte rakendamine - Eesti krooni sidumine Saksa margaga (nüüd juba euroga) -, varakult täielik jooksev- ja kapitalikonto tehingute liberaliseerimine ning praeguseks peaaegu lõpuleviidud erastamisprogramm, mis tegi panuse strateegilistele välisinvestoritele.

2000. a kasvas Eesti majandus 6,4%. Majanduse elavnemisele aitas kaasa ekspordi kiire kasv, eriti elektroonikasektoris, ning eratarbimise jõuline suurenemine teisel poolaastal. Kasvasid ka kodumaised investeeringud, oluliselt paranes ettevõtete kasumlikkus. Inflatsioon kasvas mõõdukalt, peamiselt kõrgemate impordihindade arvel. Tähtis on seegi, et majanduse elavnemine aitas vähendada tööpuudust, mis oli 2000. a alguses jõudnud haripunkti.

2000. a õnnestus valitsusel tõhusalt korrigeerida eelarvet, vähendada puudujääki ja viia eelarve peaaegu tasakaalu. See saavutati põhiliselt üldise palkade ja pensionide kasvu pidurdamise abil (pärast suuri reaalseid tõstmisi 1999. a) ning kapitalikulutuste märkimisväärse kärpimise abil nii üldvalitsuse kui ka omavalitsuste poolt. Selle tulemusena vähenes oluliselt riigisektori osa SKPs, millega anti tagasikäik eelmistel aastatel väljakujunenud trendile. Riigivõla osa SKPs langes 6%le. 2001. a I kvartalis saavutati üldvalitsuse eelarves väike ülejääk.

Finantsoperatsioonidele tagab läbipaistvuse ja usaldusväarsuse valuutakomitee põhimõtte jätkuv rakendamine. Usaldus valuutakomitee vastu on tugev ja intressimäärade erinevus eurointressidest on läbi aegade väikseim. 2000. aastal ja 2001. a I kvartalis kasvasid kiires tempos raha- ja laenuagregaadid, mis omakorda näitab süvenemist finantssektoris. Alates 2000. a II kvartalist on Eesti kommertspangad kiiresti laiendanud oma liisingutegevust kolmes Balti riigis. Pärast Optiva Panga müüki 2000. a juunis ja väikeaktsionäride osaluse väljaostmist suuruselt teises pangas 2000. a lõpus läks pangasüsteem täielikult erakätte alla ja on nüüd peamiselt välisomanduses. Konsolideerumine tugevdas pangasüsteemi, tõhustas selle juhtimist ja parandas järelevalvet.

2000. a suurenes mõnevõrra jooksevkonto defitsiit, kuna koos majanduse elavnemisega kasvas välisinvesteeringute kasumlikkus. Samas jätkus kaupade ja teenuste bilansi defitsiidi osas langustrend. Eriti jõudsalt arenesid allhanketööd elektroonikasektoris, kuid ka teistes sektorites - näiteks tekstiili-, puidu- ja mööblitööstuses registreeriti kahekohalisi kasvuprotsente. Jällegi finantseeriti jooksevkonto defitsiiti enamasti välisinvesteeringutest. Maksebilansi üldine positsioon tugevnes oluliselt, Eesti Panga välisreservid suurenesid rohkem kui 120 miljoni USA dollari võrra.

Hiljuti esitas valitsus Euroopa Komisjonile liitumiseelse majandusprogrammi (sellega saab tutvuda Rahandusministeeriumi koduleheküljel http://www.fin.ee/majandus/estonia_pre_accession_economic_programme.pdf). Valitsuse programm näeb ette (i) fiskaalpoliitika, mis tagab tasakaalustatud eelarve, tehes mõõndusi vaid pensionireformi üleminekukulude osas, ning säilitab keskpika perioodi jooksul enam-vähem stabiilse maksukoormuse; (ii) valuutakomitee ja praegu kehtiva fikseeritud vahetuskursi säilitamise kuni euro kasutuselevõtmiseni; (iii) pensioni- ja tervishoiureformide läbiviimise ning suured investeeringud keskkonda ja transporti.

JUHATUSE HINNANG

Direktorid (Executive Directors) hindasid positiivselt ekspordi kasvust ajendatud majanduse elavnemist 2000. aastal ja tööpuuduse kahanemist. Märgiti, et euro nõrkusest tingitud krooni reaalkursi odavnemine ja naftahinna tõus põhjustasid mõõduka inflatsiooni tõusu, mis tõenäoliselt taandub, kui kaovad eelpool toodud põhjused. Välisinvestorite kasumi järsu kasvu tõttu süvenes teataval määral jooksevkonto puudujääk, kuid seda finantseeritakse endiselt võlga mittetektavatest kapitalivoogudest.

Direktorite seisukoht oli, et soodsale arengule on kõvasti kaasa aidanud asjakohane majanduspoliitika, eriti aga valitsuse majandusprogrammi edukas rakendamine. Samuti hinnati kõrgelt tõhusat eelarvekorrektsiooni, mis aitas 2000. aastal eelarve peaaegu tasakaalu viia ning on kooskõlas Eesti keskpika strateegilise kavaga vähendada valitsussektori kasvavat osatähtsust SKPs.

Direktorid mõnsid, et valuutakomitee põhimõtte on tugevalt toetanud kiiret taastumist majanduslangusest ning on jätkuvalt majanduspoliitika stabiilseks raamistikuks. See peaks jääma Eesti majandusstrateegia nurgakiviks ka valmistumisel Euroopa Liiduga ühinemiseks ja Euroopa ühisraha kasutuselevõtuks.

Direktorid olid üksmeelel selles, et Eesti keskpikk majanduse väljavaade on positiivne, kuid leidsid, et lühemas perspektiivis võivad seda ohustada mõningad riskid, eriti kui maailma majanduse langusfaas on oodatust järsem. Leiti, et valuutakomitee tingimustes on eelarvepoliitika peamine makromajanduslik poliitikavahend ning rõhutati tasakaalustatud eelarve saavutamise vajadust aastal 2001.

Tuleviku seisukohalt toetasid direktorid valitsuse eesmärki saavutada üldjoontes tasakaaluline eelarve 2002. aastaks ja ka keskmises ajalõikes. Mõõndi eelkõige Euroopa Liiduga ühinemisest tulenevate lisakulutuste survet eelarvele. Direktorid rõhutasid vajadust jätta tasakaalustatud eelarve raames ruumi ka sellistele kulutustele, vältides sealjuures maksude suurendamist ja avaliku sektori jaoks oluliste kulutuste kärpimist. Oldi seisukohal, et Euroopa Liidu poolne rahaline toetus ja jätkuv majanduskasv koos avaliku sektori efektiivsuse tõusuga tooks ilmselt kaasa vajaliku paindlikkuse. Seetõttu tervitati ka Eesti valitsuse kava reformida kohalike omavalitsuste struktuuri.

Direktorid hindasid positiivselt raha- ja laenuagregaatide kasvu hiljutist mõõdukat alanemist, kuid soovitasid olla ettevaatlik edasise kohustusliku reservinõude vähendamisega. Kiideti 2000. aasta finantssektori stabiilsuse hindamise programmi (FSAP) aruande soovitude rakendamisel saavutatud olulist edu. Samuti tervitati ühtse finantsjärelevalve asutuse moodustamist, mis peaks aitama kõrvaldada viimased nõrgad kohad mittepangandusliku finantssektori järelevalves.

Kiideti märkimisväärset edu, mida on saavutatud oluliste struktuurireformide elluviimisel. Kutsuti üles kiiresti vastu võtma uut eelarve baasseadust, et oleks võimalik parandada eelarve läbipaistvust. Tervitati RVFi aruannet eelarvepoliitika vastavusest rahvusvahelistele normidele ja headele tavadele (ROSC) ning kinnitati selle järeldused.

Direktorid kiitsid ka äärmiselt avatud väliskaubanduse ja maksete süsteemide säilitamist ja välisinvestoritele atraktiivse keskkonna loomist. Valitsust julgustati jätkama järelejäanud riigiettevõtete erastamist.

Samuti märgiti, et vaatamata tööpuuduse äsjasele kahanemisele, on see siiski suur. Tervitati Eesti paindlikku tööturupoliitikat, mis on otsustava tähtsusega valuutakomitee tingimustes ning toetati edasisi meetmeid tööpuuduse vähendamiseks, muuhulgas ka aktiivse tööturupoliitika ja haridussüsteemi ümberkorraldamise kaudu. Direktorid tervitasid ka äsja läbiviidud pensionireforme ja

kavatsust tugevdada sotsiaalsete tagatiste süsteemi. Muret tunti aga kasvava tööjõu maksustamise üle, mis nuginii on juba suhteliselt suur ning mida veelgi suurendavad pensionifondi sissemaksete tõstmine ja pakutav uus töötukindlustuse kava.

Direktorid avaldasid Eesti valitsusele tunnustust statistika kõrge kvaliteedi ja majanduspoliitika läbipaistvuse eest. Samuti tervitati otsust avaldada ka seekord IV artikli raames peetud konsultatsioonide aruanne ning aruanded eelarvepoliitika läbipaistvuse ja andmekvaliteedi vastavuse kohta rahvusvahelistele normidele ja headele tavadele (ROSC).

Avalikke teadaandeid (Public Information Notices, PIN) avaldatakse (i) liikmesriigi palvel pärast IV artikli alusel läbiviidud konsultatsioonide lõppu, kui riik soovib teavitada üldsust RVFi seisukohtadest. Sellise tegevuse eesmärgiks on tugevdada RVFi poolset järelevalvet liikmesriikide majanduspoliitika üle ja muuta RVFi hinnang poliitikale läbipaistvamaks; või (ii) juhatuse otsusel pärast arutelusid juhatuses.

EESTI VABARIIK: VALITUD MAJANDUSNÄITAJAD

	1996	1997	1998	1999	2000
Reaalmajandus	<i>Muutus %</i>				
SKP reaalkasv 1/	4	10,4	5	-0,7	6,9
THI (perioodi keskmine)	23,1	11,2	8,1	3,3	4
Tööpuudus (%) 2/	10	9,7	9,9	12,3	13,7
Kodumaine säästmise (% SKPst) 3/	18,6	18,7	20,2	19,7	18
Siseriiklikud investeeringud (% SKPst) 3/	27,8	30,9	29,4	24,4	24,4
Riigieelarve	<i>% SKPst</i>				
Üldvalitsuse eelarve	-1,6	2,2	-0,3	-4,6	-0,3
Üldvalitsuse välisvõlg					
Välja arvatud valitsuse aktivad välismaal	5,2	4,3	4,3	4,9	4
Kaasa arvatud valitsuse aktivad välismaal	5,2	3,2	2,6	2,2	2,3
Raha ja krediit	<i>Muutus %</i>				
Baasraha	21,6	37,7	6,4	27,1	14,6
M1	37,6	24	-6,3	32,1	20,4
Laiem rahapakkumine	36,8	37,8	4,2	23,7	25,7
Siseriiklik krediit mittevalitsussektorile	70	79	11,7	6,3	30,3
Maksebilanss	<i>% SKPst</i>				
Kaupade ja teenuste bilanss	-11,5	-11,6	-10,4	-4,9	-5

Jooksevkonto	-9,2	-12,2	-9,2	-4,7	-6,4
Rahvusvaheliste reservide kogumaht (mln DEM)	995	1 363	1 364	1 667	1 942
Vahetuskurss					
Vahetuskursi režiim	Valutakomitee süsteem				
Hetkekurss	8 EEK = 1 DEM				
Reaalne efektiivne vahetuskurss (1996=100) 4/	100	104	129	123,4	119

Allikas: Eesti ametivõimude poolt esitatud andmed ning RVFi hinnangud ja prognoosid.

1/ Kajastab Eesti statistikaameti poolt korrigeeritud SKP andmeid seisuga 29. juuni, 2001

2/ Aluseks on võetud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) definitsioon.

3/ RVFi hinnang, mis täpsustub sõltuvalt Eesti poolt avaldatavast SKP komponentide korrigeerimisest.

4/ Ekspordi osakaalu järgi arvatud reaalne vahetuskurss (THI-põhine) 15 peamise kaubanduspartneri suhtes.

Originaaldokument: <http://www.imf.org/external/np/sec/pn/2001/pn0162.htm>